

ترویج فرهنگ مطالعه

متن سخنرانی **علیرضا حاجیان زاده**، دبیر هفتمین جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد در مراسم اختتامیه‌ی جشنواره

سلام علیکم. بسم الله الرحمن الرحیم. در مراسم تقدیر از برگزیدگان هفتمین جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد، حضور گران قدر اندیشمندان و فرهیختگان اهل قلم، صاحب نظران، نویسندگان و مدیران حوزه‌ی نشر کتاب‌های آموزشی، کارشناسان و مدیران حوزه‌ی تعلیم و تربیت اسلامی، مسئولان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مسئولان وزارت آموزش و پرورش و سایر میهمانان ارجمند را گرامی می‌دارم و از حضور سبزشان در این محفل علمی و آموزشی تشکر و قدردانی می‌کنم. پیشرفت‌های علمی و افزایش سطح دانایی جامعه‌ی اسلامی و تقاضای جوانان و نوجوانان دانش‌پژوه برای یادگیری فراتر، وجود منابع آموزشی متنوع و متکثر به‌عنوان مکمل برنامه‌های آموزشی و کتب درسی را ضروری می‌سازد. باید بتوانیم زمینه‌ای ایجاد کنیم تا هر دانش‌آموزی متناسب با ذائقه، استعدادها و علائق خویش، به مطالعات علمی و آموزشی بپردازد.

یکی از عرصه‌های تحول در نظام آموزش و پرورش کشور، ایجاد سامانه‌ای مناسب برای رشد و توسعه‌ی دانش و ترویج ارزش‌های دین و بهره‌مندی از علم با نگاه توحیدی است. این تحول عمیق در سایه‌ی رویکرد برنامه‌محوری در نظام آموزشی اندیشه‌مدار و خردورز، و رویکرد فرهنگی تربیتی مصون ساز با تقویت هویت دینی و ملی میسر است. در این راستا، توسعه‌ی رسانه‌های آموزشی و توجه به نقش و کارکرد همه‌ی ابزارها و منابع در قالب بسته‌ی آموزشی ضروری می‌نماید. رشد و توسعه‌ی فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی در سال‌های اخیر، نقش و جایگاه آموزش غیررسمی را در فرایند یاددهی-یادگیری غیرقابل انکار کرده است؛ چنانچه کارکرد آن‌ها در بسیاری از عرصه‌های آموزشی سهمی برابر با آموزش‌های رسمی یافته است. به همین دلیل، اگر کتاب‌های آموزشی در بازار نشر، طی فرایندی برنامه‌ریزی شده و مطابق با معیارها و موازین علمی و آموزشی در جهت اهداف آموزشی و تربیتی منتشر شوند و مورد حمایت قرار بگیرند، می‌توانند نقش بسزایی در تأمین منابع مطالعات مورد نیاز دانش‌آموزان و معلمان داشته باشند.

در این جا لازم است یادآور شوم، وجود نیازهای کاذب موجب تقاضای کاذب شده است و برخی ناشران به سمت و سوی این نیازها سوق یافته‌اند. به همین دلیل برای سامان‌دهی حوزه‌ی

۲۵۹۱۹۲
زمستان ۱۳۸۷

۱۴

**در هر حوزه‌ی درسی
رتبه‌های اول
به‌عنوان
کتاب‌های برگزیده
معرفی شدند**

نشر، علاوه بر معیارها و استانداردهای مبادی تولید، آثار مبتنی بر نیازهای کاذب که از جمله‌ی آن‌ها روش‌های سنجش برای ورود به آموزش عالی و موارد مشابه است، به اصلاح و تحول نیاز دارند. از طرف دیگر، ایجاد سامانه‌ی مناسب برای خرید کتاب، تجهیز کتاب‌خانه‌های مدارس و سایر کتاب‌خانه‌های عمومی کشور، و هم‌چنین برگزاری نمایشگاه‌های کتاب می‌تواند از تولید آثار مناسب و هم‌سو با برنامه‌های آموزشی و تربیتی کشور حمایت کند. پیوستگی دو مقوله‌ی تولید کتاب مناسب و ترویج فرهنگ مطالعه و کتاب‌خوانی اقتضا می‌کند، فرایند تعریف‌شده‌ای در این میان وجود داشته باشد و در گستره‌ی ملی، راهبردی اصولی و منسجم پیش‌بینی شود تا هم پدیدآورندگان و هم ناشران با انگیزه و پشتوانه‌ی بیشتری به تهیه کتاب بپردازند، و هم مصرف‌کنندگان و دانش‌آموزان با اعتماد و آرامش به انتخاب کتاب و مطالعه اهتمام ورزند.

طرح سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی از نه سال پیش در وزارت آموزش و پرورش به اجرا گذاشته شده است و با تبیین سیاست‌ها و استانداردهای کتاب‌های آموزشی و اعلام نیازهای آموزش و پرورش به ناشران، به شناسایی کتاب‌های مناسب و مرتبط با برنامه‌ی درسی پرداخته و برای معرفی و حمایت از آن‌ها، در قالب کتاب‌نامه‌ی رشد که شامل فهرست توصیفی کتاب‌هاست و نیز انتشار عناوین آن کتاب‌ها در پایان کتب درسی مرتبط، برنامه‌ریزی کرده و در این راه گام‌های مؤثری برداشته است. هم‌چنین، جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد که در هفتمین نوبت برگزاری است، به کتاب‌های دوره‌ی متوسطه‌ی نظری و پیش‌دانشگاهی فنی و حرفه‌ای و کارودانش اختصاص یافته است. این جشنواره به‌منظور ارزش‌یابی کتاب‌های موجود، بررسی کیفیت آن‌ها، انتخاب و معرفی کتاب‌های برگزیده، و تشویق و حمایت از آن‌ها، از پدیدآورندگان کتاب‌های آموزشی که بیشترین نقش را در راستای اهداف برنامه‌های آموزشی داشتند، شکل گرفت. هدف دیگر این جشنواره عبارت است از: تبیین و انتقال سیاست‌ها و هدف‌ها از حوزه‌ی آموزش و پرورش به حوزه‌ی کتاب‌های آموزشی، و بالاخره فراهم آوردن امکان تبادل نظر میان پدیدآورندگان کتاب‌های آموزشی و کارشناسان برنامه‌ی درسی.

«دفتر انتشارات کمک آموزشی» آموزش و پرورش که عهده‌دار

مسئولیت اجرای طرح سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی و برگزاری این جشنواره است، کار خود را با فراخوان کتاب‌های آموزشی در فروردین ماه سال جاری آغاز کرد. هیئت داوران مرکب از متخصصان آشنا با نیازهای

برنامه‌ی درسی از «سازمان

پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی»، و

نیز معلمان با تجربه و آگاه از نیازهای

مخاطبان، استادان مرتبط با حوزه‌ی درسی

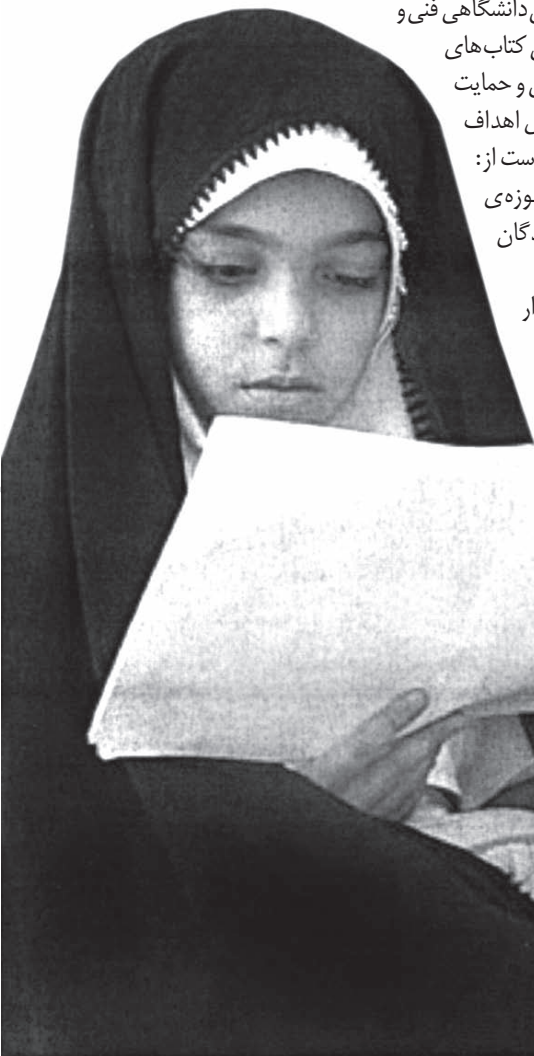
از مراکز علمی و دانشگاهی، و نمایندگان

تشکل‌های ناشران، در **۲۷ حوزه‌ی درسی**، کار

بررسی و داوری کتاب‌ها را براساس آیین‌نامه‌ی

مصوب طی چهار ماه فعالیت فشرده، به انجام رساند و

نتایج نهایی را اعلام کرد. در هر حوزه‌ی درسی، رتبه‌های

از جمله‌ی دستاوردهای این جشنواره، توصیف وضع موجود بازار نشر و مشخص شدن کمبود کتاب‌های آموزشی متناسب با برنامه‌ی درسی است

اول به عنوان کتاب‌های برگزیده معرفی شدند. علاوه بر پنج عنوان کتاب که در رتبه‌ی برگزیده امتیاز لازم را کسب کردند، ۲۷ عنوان کتاب نیز شایسته‌ی تقدیر تشخیص داده شدند. در نتیجه در این مراسم مجموعاً پدیدآورندگان ۳۲ عنوان اثر آموزشی مورد تشویق قرار می‌گیرند. علاوه بر عناوین یادشده، از میان ۲۱۶۶ عنوان کتاب که در دبیرخانه‌ی جشنواره به ثبت رسیدند، ۶۱۶ عنوان کتاب به عنوان آثار مناسب تشخیص داده شدند و به کتاب‌نامه‌ی رشد راه یافتند. فهرست آن‌ها در پایان کتاب درسی نیز معرفی خواهد شد.

از جمله‌ی دستاوردهای این جشنواره توصیف وضع موجود بازار نشر و مشخص شدن کمبود کتاب‌های آموزشی متناسب با برنامه‌ی درسی در حوزه‌های علوم و فنون دریایی، عمران، بهداشت و کودک‌یاری، حسابداری، اقتصاد، زمین‌شناسی، تربیت بدنی، جغرافیا، منطق و فلسفه، و علوم اجتماعی، مربوط به دوره‌ی متوسطه‌ی نظری و مهارتی است که تلاش مضاعف پدیدآورندگان و ناشران را برای رفع این کمبودها می‌طلبد.

در جریان هفتمین جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد، سه میزگرد تخصصی با حضور کارشناسان ذی‌ربط و جمعی از ناشران و پدیدآورندگان کتاب‌های آموزشی برگزار شدند که ضمن بررسی روند طرح سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی، برخی از معیارها و استانداردهای تولیدشده را مورد نقد و بررسی قرار دادند. امید است این گونه نشست‌ها و هم‌اندیشی‌ها میان ناشران و کارشناسان وزارت آموزش و پرورش، به صورت دوره‌ای و مستمر ادامه داشته باشد. این جشنواره را در حالی برگزار می‌کنیم که در آستانه‌ی ورود به دهمین سال اجرای طرح ملی سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی هستیم. امیدوارم، با همدلی، هم‌فکری و همکاری میان ناشران و وزارت آموزش و پرورش و همچنین سامانه‌ای که برای هدایت استفاده‌کنندگان از کتاب در دست آماده‌سازی است، در آینده‌ای نه‌چندان دور شاهد ارتقای کیفیت تولید در عرصه‌ی نشر کشور و بهینه‌شدن مصرف کتاب‌های آموزشی و تربیتی در سطح دانش‌آموزان مدارس کشور باشیم و در نتیجه این گونه کتاب‌ها در فرایند یاددهی-یادگیری جایگاه اصلی خود را پیدا کنند. بی‌شک موفقیت‌های حاصل از اجرای این طرح نشان از نقش پدیدآورندگان کتاب‌های کمک‌آموزشی دارد که در گستره‌ای وسیع و تأثیرگذار قلم می‌زنند و اندیشه‌ها را در قالب واژه‌ها و عبارات کتاب‌های خود تجلی می‌بخشند و ماندگار می‌سازند. آنان که گوهرهای فراوان برگرفته از گوهر وجودی خویش را به دیگران عطا می‌کنند، به حق شایسته‌ی پاسداشت و تقدیر هستند. تلاش اهل قلم و ناشران و همه‌ی دست‌اندرکاران حوزه‌ی تولید کتاب‌های آموزشی استاندارد را ارج می‌نهیم.

در این جا لازم می‌دانم، از تمامی همکارانم در ستاد برگزاری جشنواره که با تلاش‌های خستگی‌ناپذیر این پدیده‌ی مقدس را در نظام تعلیم و تربیت کشور استقرار بخشیدند، اعم از اعضای کمیته‌های اجرایی و هیئت‌های داوران، و هنرمندان و نویسندگان تشکر و قدردانی کنم. هم‌چنین، از همکاری، مساعدت و مشارکت دفتر برنامه‌ریزی و کتب درسی دفتر برنامه‌ریزی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، معاونت محترم آموزش و نوآوری، ریاست محترم سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، واحدهای تابعه‌ی سازمان، بخش‌ها و دستگاه‌های متفاتی که در اجرای این جشنواره مشارکت کردند، اعم از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان فنی و حرفه‌ای کشور، خانه‌ی کتاب، انجمن فرهنگی کتاب‌های آموزشی، معاونت فرهنگی شهرداری تهران، خبرنگاران سیمای جمهوری اسلامی، و تمام ناشران گران‌قدری که صمیمانه با ما همدلی و همراهی داشتند، تشکر و سپاس‌گزاری می‌نمایم. والسلام.

۲۵۹۱۹۲

زمستان ۱۳۸۷

۱۶